

HARTBEWAKING

*Van alles waarover je waakt, waak vooral over je hart,
het is de bron van je leven (Spreuken 4, 23)*

'Pas op hoor, afblijven. Dat is heet!' - 'Pas op' - Hoe vaak zouden die woorden tijdens de opvoeding niet klinken? 'Pas op dat je niet in je broek plast.' - 'Pas op, niet te dicht bij het water!' - 'Pas je op dat je niet met vreemde mensen meegaat?' - Pas op als je de straat oversteekt, hè? Goed opletten!'

Opletten - ook zo'n woord dat duizenden keren klinkt voordat een kind volwassen is. En als ze eenmaal achttien zijn kunnen we het nog niet laten. 'Zul je opletten dat je niet teveel drinkt,' zeggen we voordat ze gaan stappen. En: 'let je op dat je goed eet?' als ze weer naar hun studentenkamer gaan. Je kind wegwijzen maken in het leven hangt van opletten en oppassen aan elkaar.

En nu doet het boek Spreuken ook nog een duit in de zak en zegt: 'Van alle dingen waar je op moet letten in het leven, is je eigen hart het belangrijkste. Pas op je hart.' Opvoeden is voor dit Bijbelboek een zaak van *hartbewaking*.

Spreuken is een wijsheidsboek. Een boek dat met name is bedoeld om jonge mensen levenswijsheid te leren. En daarbij is hartbewaking het allerbelangrijkste. Nu moet u natuurlijk niet denken aan de I.C.'s in ziekenhuizen. Het woord 'hart' heeft hier uiteraard een ruimere betekenis. Betekenissen, moet ik eigenlijk zeggen, want het zijn er meerdere. Betekenissen die wonderlijk goed overeenkomen met de betekenissen die het woord 'hart' in onze taal heeft. Denk bijvoorbeeld aan onze uitdrukking: iemand op zijn hart trappen. Dan heeft het hart de betekenis van de plaats van de diepste emoties. 'Heb het hart eens dat je...' - heb de moed eens, bedoelen we dan. Ik had ook kunnen zeggen: heb het *lef* eens. Maar dat is hetzelfde als 'heb het hart eens', want ons woord 'lef' is het Hebreeuwse woord voor hart. Het hart is ook de plek waar plannen geboren worden: hij heeft zijn hart gezet op... Al die betekenissen die ons woord 'hart' heeft, heeft het Bijbelse woord ook. Maar de meest belangrijke en meest omvattende betekenis is nog wel deze: je hart is je diepste zelf, het centrum van de leiding van je leven, de zetel van je eigen aard en ritme. Daar ligt de oorsprong van alles wat je bent en doet. Het is de bron waaruit je leeft.

Opvallend genoeg wordt dus niet God de bron van ons leven genoemd, maar ons eigen hart. Daar ligt een diepe wijsheid in verscholen. Je hart is

ook het centrum van waaruit relaties worden aangegaan. Een beschadigd of verwond hart kan dan ook maar moeilijk relaties aangaan. Ook niet met God. Dat is een bittere werkelijkheid. Kinderen die beschadigd werden tijdens de vroegste opvoeding missen de antenne voor liefdevolle relaties – en dus ook voor een liefdevolle relatie met God. Dat wil niet zeggen dat God niet van hen houdt. Integendeel, Hij houdt misschien nog wel meer van hen dan van andere kinderen. Maar zijn liefde kan maar moeilijk tot hen doordringen omdat hun hart is stukgemaakt. Daarom is de eerste en belangrijkste taak van ouders om over het hart van hun kinderen te waken. Zelf kunnen ze het nog niet.

Ik zeg weleens tegen jonge papa's en mama's: de eerste manier waarop kinderen iets van God merken is via jullie. En dan heb ik het niet over de geloofsverhalen die zij hun kinderen vertellen, of over de gebedje waarin zij hun kinderen voorgaan. Nee, de geloofsoopvoeding start al veel eerder - al vanaf de geboorte. Het is door de liefde en zorg van de ouders dat een kind gaat merken dat het gewenst is, dat het er mag zijn met zijn eigen aard en ritme, met zijn eigen hart. Zo kan het hart van je kind zich gaan ontwikkelen totdat het zelf de weg vindt naar anderen en naar God en God naar hem of haar. Maar de eerste manier waarop dat lijntje gelegd wordt is via de liefde van de ouders. Goede ouders doen aan hartbewaking. Dus, ouders, pas op: let op het hart van je kind. Leer het kennen, koesteren en bewaren.

Als ouders waken over het hart van hun kind, leren hun kinderen het ook zelf. Maar dat gaat niet vánzelf. Hoeveel andere zaken in het leven eisen onze aandacht niet op? Er is veel dat ons afleidt. Bovendien leven wij in een wereld waarin soms heel andere waarden de toon aangeven. *Kennis* wordt in onze samenleving hoger aangeschreven dan *wijsheid*. Kennis is immers macht. Het onderwijs is vaak allang niet meer een *vorming voor het leven* maar mer een *opleiding voor een beroep*. *Handigheid* of *slimheid* oogsten meer bewondering dan *inzicht*. En iemand zei: 'Wij weten van alles de *prijs* maar van weinig meer de *waarde*.' Ja, onze cultuur leert ons eerder het werkwoord 'hebben' aan dan het werkwoord 'zijn'.

In zo'n tijd groeien onze kinderen op. Maar wat geef jij ze mee? Welke waarden? De Bijbel? God? De eerste Bijbel die kinderen lezen zijn hun opvoeders zelf. De eerste manier waarop kinderen God leren kennen is via hun ouders. En nog niet eens via hun woorden, maar door hun eigen hart en door de manier waarop zij *zelf* over hun eigen hart waken. Waarover waken wij? Letten wij alleen op onze agenda of bouwen wij momenten in waarop het leven als een geschenk beleefd en gevierd wordt. Leven wij om te werken of werken wij om te leven? Kunnen onze kinderen op de

een of andere manier aan ons merken dat wij de weg naar God kennen? God spreekt namelijk bij voorkeur door de diepere lagen van ons hart. Hebben wij onszelf en die diepere lagen van ons hart leren leven of vluchten wij voortdurend in oppervlakkige zaken? Kan een kind aan ons merken dat ouders tijd en aandacht in elkaar investeren of gebruiken ze werk of kinderen als een alibi om elkaar uit de weg te gaan? Ouders die af en toe eens samen een weekend of weekje weggaan en de kinderen uitbesteden, doen meer voor hun kinderen dan zij die hun kinderen nooit eens kunnen loslaten. Waarover waken wij in het leven?

Jonge ouders kopen tegenwoordig vaak boeken of tijdschriften over de opvoeding. Leg deze spreuk uit het boek Spreuken er eens naast. Het is een levenswijsheid van jewelste. Knip die tekst uit en hang hem boven je bed, in de keuken of aan de Maxi-Cosy. *Alleen ouders die waken over hun hart, hebben hart voor hun kinderen.*